

miatt a termelőmunkából kivált fiatal munkásoknak. Az NDK-ban ún. eltartási segélyt, illetve szakképzésben tanulmányi segélyt és teljesítményprémiumot adnak.<sup>39</sup> Jugoszláviában a továbbtanulók tanulmányi hitelben, illetve ösztöndíjban részesülhetnek. A legfőbb probléma valamennyi országban: összeegyeztetni a fiatalok aspirációit az aktuális lehetőségekkel és a társadalmi érdekekkel.

ILLÉS LAJOSNÉ

## MAKARENKO-BIBLIOGRÁFIA

A *Makarenko Materialien II.* 1971 tavaszán jelent meg Marburgban. (A sorozat első köteterő BRUNO M. BELLERATÉ véleményét ismertetjük jelen számunkban.) Az új kötet „Quellen”-fejezetében német fordításban, egy faksimilével MAKARENKO 1938-ban és 1939-ben S. KALABALIN-hoz írt hat levelét közli, valamint VIKTOR GMURMAN feljegyzéseit azokról a beszélgetésekről, amelyek 1943—1950 között folytak le közte és MAKARENKO felesége, GALINA SZTAHIEVNA között.

A „Tanulmányok”-fejezetben LIBOR PECHA brnói professzor „Probleme der Makarenko-Forschung” és FRITZJOF OERTEL göttingeni tanár „Prinzipien der Pädagogik Makarenkos” című tanulmányai olvashatók.

A kötet harmadik része a MAKARENKO-művek új nemzetközi bibliográfiáját tartalmazza, amelyet a marburgi Makarenko Kutatóközpont két munkatársa, GÖTZ HILLIG és SIEGFRIED WEITZ állított össze.

Áttekintésük szerint a világon eddig 702 egyes kiadásról, illetőleg gyűjteményes kiadásról van tudomásunk, ezek 1930 és 1970 között jelentek meg 59 nyelven, 34 országban. Közülük 40% a Szovjetunióban került kiadásra, további 40% más szocialista országokban (ebből kb. 12% az NDK-ban, 8% Csehszlovákiában, 5% Magyarországon, 3,5% Romániában, 3—3% Jugoszláviában és Lengyelországban, 2% Bulgáriában, 1,5—1,5% Albániában és Kinában, egyes kiadások Kubában, Mongóliában és Vietnamban). A fennmaradó 20% a világ többi részén (Japánban 4,5%, Olaszország 2,5%, 1—1% az NSZK-ban, Franciaországban, Indiában és Izraelben).

A Szovjetunióban MAKARENKO műveinek 117 orosz nyelvű kiadása látott napvilágot, 126 kiadás pedig a Szovjetunió 22 nemzetiségének nyelvén. Ugyancsak a Szovjetunióban 40 kiadás jelent meg a következő hét nyelven: angolul (először 1939-ben), spanyolul (1952-ben), franciául (1955-ben), koreai nyelven (1956-ban), hindi nyelven (1958-ban), arabul (1960-ban), bengáli nyelven (1965-ben).

Érdekesek a nálunk „Az új ember kovácsa” címen ismert MAKARENKO-mű kiadására vonatkozó adatok. Első része a második világháború előtt a Szovjetunió kivül először Angliában jelent meg 1936-ban, majd utányomással 1938-ban és 1943-ban is, Hollandiában 1938-ban, Franciaországban 1939-ben. A mű első és második része héberül 1941-ben jelent meg Palesztinában.

A második világháború után összesen 21 nem szocialista államban adták ki ezt a pedagógiai regényt: 1945-ben Svédországban és Uruguayban, 1949-ben Hollandiában, 1950-ben Finnországban, Franciaországban, Olaszországban, Japánban és Norvégiában, 1952-ben az NSZK-ban és Angliában, 1953-ban Izraelben, 1954-ben Indiában, 1955-ben Dániában és az USA-ban, 1957-ben Argentínában, Burmában, Görögországban és Izlandban, 1962-ben Peruban, 1966-ban Szíriában, 1967-ben Spanyolországban.

A szocialista országokban a következő volt e mű megjelenésének egymásutánja: 1945-ben Bulgária, 1946-ban Lengyelország és Csehszlovákia, 1947-ben Albánia, Jugoszlávia és Magyarország, 1949-ben NDK és Románia, 1950-ben Kína, 1959-ben Vietnam, 1961-ben Kuba és 1966-ban Mongólia.

MAKARENKO válogatott tanulmányainak négy kötetes gyűjteménye 1949-ben jelent meg oroszul, ebből német, japán, lett, román, szerb-horvát, szlovák és magyar fordítás is készült. MAKARENKO műveinek nagy hét kötetes gyűjteményét 1950—1952-ben adták ki Moszkvában, ugyanez napvilágot látott csehül 1952—1955-ben, ukránul 1953—1956-ban, lengyelül 1955—1957-ben, magyarul 1955—1956-ban, az 5. és 7. kötet németül 1956-ban és 1958-ban. A hét kötetes „Művek” új kiadása 1957—1958-ban jelent meg Moszkvában, ennek alapján készült a japán nyelvű kiadás 1964—1965-ben.

A MAKARENKO-bibliográfia legterjedelmesebb része mind a 702 kiadás teljes könyvészeti leírását tartalmazza.

<sup>39</sup> Kahra, H.—Rademann, E.—Steinke, W.: Förderung der Arbeiter- und Bauerkinder (A munkás- és parasztyermekek támogatása) Pädagogik, 1970. 11. sz. 1012—1028.